

Foreldre som ressurs i leseopplæringen

Linn Røste

Høgskolen i **Hedmark**

Bacheloroppgave LUNA

HØGSKOLEN I HEDMARK

2013

Norsk sammendrag

Tittel: Foreldre som ressurs i leseopplæringen	
Forfatter: Linn Røste	
År 2013	Sider 27
Emneord: Grunnleggende lese- og skriveopplæring, Skole-hjem-samarbeid	
Sammendrag: <p>Engasjerte og støttende foreldre øker elevenes læringsutbytte, og de aller fleste foreldre (over 90 %) har en positiv innstilling til skolen. De hjelper barna med leksene og spør barna hvordan de har hatt det på skolen. Når de hjelper barna sine er de en ekstra ressurs for skolen. Samtidig presterer norske elever dårligere på PISA-undersøkelsen enn andre OECD-land, mens kravet til leseferdigheter i samfunnet øker. Denne oppgaven handler om hvordan læreren kan bruke foreldreressursen i den grunnleggende leseopplæringen på 1. trinn. Vi har i dag bred kunnskap om hvordan vi kan skape et godt skole-hjem-samarbeid, og vi har stor kunnskap om hvordan barn lærer å lese, og om hvordan vi kan forebygge eventuelle lesevansker. Ved å inkludere og engasjere foreldrene, og gi dem anerkjennelse og kunnskap om leseopplæringen, kan kvaliteten på leseopplæringen øke.</p>	

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: Parents as a resource when children learn to read	
Authors: Linn Røste	
Year: 2013	Pages: 27
Keywords: Partnership between home and school, Teaching reading	
Summary: <p>Parental involvement increases pupil achievement at school, and most parents (over 90 %) have a positive attitude towards school. They help their children with their homework and are interested in how their children's day at school have been. When they help their children, they are a resource to the school. At the same time, Norwegian pupils are not achieving as good as other OECD countries on the PISA study, and the community's demand for literacy increases. This paper is about how the teacher can utilize the parental resource when the children learn to read. Today we have a broad knowledge on how we can make good partnerships between home and school, and we have knowledge about how children learn to read and how to prevent learning disabilities. By including the parents and giving them acknowledgement and knowledge about how children learn to read, can the quality of the reading training increase.</p>	

Forord

Arbeidet med denne bacheloroppgaven har vært interessant og lærerikt. Dette er et tema som interesserer meg og som jeg tror jeg vil få god nytte av som lærer å ha reflektert over. Skriveprosessen har gitt meg svar på mye jeg har lurt på, men også gitt meg en forståelse av kompleksiteten og utfordringene innenfor disse temaene. Spesielt takk til veileder Sissel Kjærnet som har, med sin vennlige tydelighet, vært til uvurderlig hjelp under arbeidet. Jeg har også lyst til å takke medstudent Hege Kaveldiget og Bente Tøftum for nyttige innspill og støtte.

Raufoss 25. mai 2013

Linn Røste

Innhold

NORSK SAMMENDRAG	2
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)	3
FORORD	4
1. INNLEDNING	7
2. TEORI	8
2.1 SAMARBEID MED FORELDRENE	8
2.1.1 Foreldrenes betydning for barns læring	8
2.1.2 Foreldremedvirkning	9
2.1.3 Ulike nivåer i skole-hjem-samarbeidet	10
2.2 LESING	10
2.2.1 Leseopplæringen	10
2.2.2 Leseopplæringen i skolen i dag	11
2.2.3 Økt satsing på lesing	11
2.2.4 Elementer som er viktig for å bli en god leser	12
2.2.5 Å kunne forstå og bruke fonemprinsippet	12
2.2.6 Leseforståelse	13
2.2.7 Motivasjon	13
3. FORELDRENE SOM RESSURS I LESEOPPLÆRINGEN	15
3.1 BAKGRUNNEN FOR PROSJEKTET	15
3.2 UTFORDRINGER	16
3.3 PRESENTASJON AV PROSJEKTET	17
3.4 PROSJEKTET: LESEKVELDER	20
3.4.1 Første lesekveld	21

3.4.2	<i>Andre lesekveld</i>	22
3.4.3	<i>Tredje lesekveld</i>	22
3.4.4	<i>Fjerde lesekveld</i>	23
3.5	UKEBREV	24
3.6	SMS	24
4.	AVSLUTNING	26
	LITTERATURLISTE	27

1. Innledning

Læreryrket er spennende. En lærer tar mange valg og møter mange utfordringer i jobben sin, og en lærer må også forholde seg til opplæringsloven og læreplanen. Samarbeid med foreldre er spennende og utfordrende, de er like forskjellige som elevene. Opplæringsloven slår fast at skolen er pliktig å samarbeide med foreldrene og at foreldrene har medbestemmelsesrett i skolen, og for alles skyld vil man gjerne få til et positivt og godt samarbeid med alle foreldre. Å skape rammer med et innhold som kvalitetssikrer elevens læringsutbytte er viktig. I læreplanen har det blitt økt fokus på lesing etter dårlig resultater på PISA-undersøkelser. I tillegg krever dagens samfunn høy lesekompetanse. Foreldre ønsker det beste for sine barn, men de vet ikke alltid hvordan de skal hjelpe dem. Jeg er selv en forelder på barneskolen og har flere ganger ønsket meg mer forståelse og informasjon om hvordan vi kan hjelpe til hjemme. Andre foreldre jeg har snakket med har også gitt uttrykk for at de støtter sine barn og gjerne ville hatt mer informasjon fra skolen. Vi har i dag bred kunnskap om hvordan vi kan utvikle et godt skole-hjem-samarbeid og om hvordan vi kan legge til rette for en god leseopplæring som støtter opp under alle elever, uansett nivå. Hovedopplæringen er lærerens ansvar og foregår på skolen, men foreldrene er en stor ressurs og kan være et supplement. Hvordan kan vi bruke denne ressursen på en god måte? Min problemstilling er:

På hvilken måte kan du som lærer involvere foreldrene i den grunnleggende lese- og skriveopplæringen i 1. klasse?

2. Teori

I dette kapitlet kommer relevant teori og forskning om skole-hjem-samarbeid. Dessuten presenteres teori om leseopplæringen og tre av de viktigste elementene for å bli en god leser.

2.1 Samarbeid med foreldrene

2.1.1 Foreldrenes betydning for barns læring

Undersøkelser og intervjuer som foreldrene har deltatt på, viser at foreldrene er opptatt av at barna har det bra på skolen og at de ønsker å hjelpe barnet slik at det utvikler seg og har det best mulig på skolen (Nordahl, 2007). Støtte og engasjement fra foreldrene er en faktor som er tilknyttet samarbeidet mellom hjem og skole som påvirker elevens faglige læringsutbytte (Nordahl, 2007). «*Foreldrenes daglige støtte til barnas skolegang har en klar innflytelse på elevenes læringsutbytte*» (Manger, Lillejord & Nordahl 2010). En engelsk forskningsrapport viser at for en 7-åring, er foreldrenes støtte og veiledning i hjemmet, slik som leksehjelp, viktigere enn det som foregår på skolen (Desforges, 2003). Den samme rapporten konkluderer også med at forskjellene mellom elevenes skolefaglige resultatene kunne blitt redusert med ca. 30 % hvis alle foreldrene kunne gitt den samme støtten til egne barns skolegang (Desforges, 2003).

Skoleforskeren John Hattie har sammenlignet et stort datamateriell og funnet ut at foreldrenes engasjement for barnas skolegang har innvirkning på barns læring (Hattie, 2008). Slik engasjement kan være ros og oppmuntring, interesse for skolehverdagen og hjelp med lekser (Manger et.al., 2010). Hattie har i tillegg sett at foreldrenes kommunikasjon med lærerne også har innvirkning på barnas læring (Hattie, 2008). Hvis samarbeidet mellom hjem og skole er bra kan det bidra til økt læring for barnet, og hvis barnet gjør det bra på skolen, kan det virke positivt på dette samarbeidet. Disse faktorene påvirker hverandre gjensidig (Manger et. al., 2010).

Fokuset innenfor samfunnsforskning har lenge vært på vansker, svakheter og risikofaktorer som bidrar til problemer i barn og unges liv og utvikling. Nå har fokuset blitt rettet mot å finne løsninger på problemene, og dermed ser vi at samfunnsforskning har endret synet, og har nå fokus på hvilke ressurser som bidrar positivt (Nordahl, 2007, s.84). Foreldrene bør bli sett på som en slik ressurs; som en beskyttelsesfaktor. Alle foreldre må få tro på at de er

betydningsfulle og føle at deres engasjement støttes, settes pris på og oppmuntres av skolen. På den måten vil flere foreldre engasjere seg, og igjen ikke bare de ressurssterke foreldrene som har mot og overskudd. Å føle at man blir satt pris på og at man er viktig, er en stor motivasjonsfaktor for alle mennesker, også foreldre. Nordahl trekker frem at alle mennesker føler behov for annerkjennelse, det å bli sett og bekreftet. Og han mener læreren bør myndiggjøre foreldrene gjennom støtte, oppmuntring og ros (Nordahl, 2007). Foreldre myndiggjøres ved at de verdsettes og gis mulighet til å mestre, og ta kontroll over, sin rolle som foreldre, også i skolen. Læreren må bare glemme å prøve å oppdra foreldre. Det vil bare oppleves som kritikk (Nordahl, 2007).

2.1.2 Foreldremedvirkning

Foreldrene har medbestemmelsesrett i skolen. Det er nedfelt i FN's menneskerettighetserklæring og det trekkes fram i Kunnskapsløftet (Manger et.al., 2010). *«Samarbeidet mellom hjem og skole sees på som en forutsetning for å ivareta grunnleggende rettigheter for både foreldre og barn»* (Manger et. al., 2010, s. 235). I Forskrift til Opplæringslova står det at *«Foreldresamarbeid skal ha eleven i fokus og bidra til eleven sin faglege og sosiale utvikling. Eit godt foreldresamarbeid er ein viktig ressurs for skolen for å styrkje utviklinga av gode læringsmiljø og skape læringsresultat som mellom anna fører til at fleire fullførar vidaregåande opplæring»* (Forskrift til Opplæringslova, 2006, §20-1) Dermed kan vi slå fast at, for ikke å bryte intensjonene i lovverket, må skolen og lærere legge til rette for et godt samarbeid mellom skolen og hjemmet. I tillegg kan vi si at foreldrene også er forpliktet gjennom lovverket til å engasjere seg i sine barns skolegang (Manger et.al., 2010). Et slikt samarbeid må ikke drives på skolens premisser alene, men det skal også dekke foreldrenes behov (Nordahl, 2007). På den måten vil foreldrene føle den støtten de trenger for å bli myndiggjort.

En lærer kan kanskje ha inntrykk eller en følelse av at foreldre ikke har lyst til å hjelpe barnet med skolearbeid og ikke bryr seg om hva som skjer på skolen. I sin foreldreundersøkelse i 2003 fant Nordahl ut det motsatte. Det store flertallet av foreldre (rundt 90 %) har en positiv innstilling til skolen. De hjelper barnet med lekser, passer på at leksene blir gjort og spør hvordan barnet har hatt det på skolen (Nordahl, 2003). Men vi kan ikke forvente at foreldrene selv skal vite hverken hvor viktige deres engasjement er eller hvordan de kan støtte sitt eget barn. Da legges det opp til at det er de ressurssterke foreldrene som bidrar. Det blir læreren og skolens oppgave å trekke foreldrene inn i et positivt og godt

samarbeid og veilede dem slik at de vet hvordan de på best måte kan støtte. Det er skolen som har ansvaret for å ta den første kontakten og for å arrangere foreldremøter og samtaler. Dette er uttrykt i Forskrift til Opplæringslova «*Skolen skal sørgje for samarbeid med heimen, jf. Opplæringslova § 1-1 og § 13-3d*» (Forskrift til Opplæringslova, 2006, §20-1). En undersøkelse viser også at kvaliteten på samarbeidet blir bedre hvis læreren er den første til å ta kontakt (Westergård, 2012). Læreren bør ha en ressursorientering i synet på foreldrene han skal samarbeide med. Nordahl forklarer ressursorientering med at: «*(..) alle foreldre er betydelige ressurser for sine egne barn, og ikke minst at alle foreldre har muligheter for å endre og videreutvikle sine oppdragelsesformer*» (Nordahl, 2007, s.30). Dette synet fører til at læreren møter foreldrene med respekt og en tro på samarbeidet.

2.1.3 Ulike nivåer i skole-hjem-samarbeidet

Hjem-skole-samarbeid kan foregå på forskjellige nivåer. *Informasjon* dreier seg om kun utveksling av informasjon mellom skolen og hjemmet. Det kan være skolen som informerer om hvordan opplæringen foregår, eller foreldrene som informerer om hvordan barnet opplever skolen (Nordahl, 2007). *Dialog og drøftinger* er en reell og sannferdig dialog mellom læreren og foreldrene. Da drøftes forhold som angår eleven, læringsmiljø og utvikling av skolen (Nordahl, 2007). *Medvirkning og medbestemmelse* er den høyeste formen for samarbeid, og innebærer at foreldre og skolen skal arbeide sammen som i et partnerskap, og de skal begge ha innflytelse på den pedagogiske praksisen som berører elevene (Nordahl, 2007). Det er uttrykt i Opplæringsloven og læreplanverket at samarbeidet mellom skolen og hjemmet skal foregå på alle disse tre nivåene.

2.2 Lesing

2.2.1 Leseopplæringen

Barn skal lære å lese når de kommer på skolen, og innen de to første årene har gått. Kompetansemål 2. årstrinn «*trekke bokstavlyder sammen til ord*» og «*lese enkle tekster med sammenheng og forståelse*» (Udir, 2013). På de fleste skoler begynner bokstavinnlæringen i 1.trinn. Det har vært uenighet i Norge i mange år om hvilke leseopplæringsmetode som er best, der den analytiske- og den syntetiske metoden har stått mot hverandre. Den syntetiske metoden tar utgangspunkt i bokstaver og stavelser, som er de minste delene i skriftspråket. Den analytiske metoden tar utgangspunkt i ord, setninger og tekster, som er deler av

skriftspråket som er meningsbærende (Kulbrandstad, 2003). Den eldste metoden, stavelsesmetoden, er en syntetisk metode. Her lærer barna bokstavene i alfabetet først, deretter skal de sette bokstavene sammen til stavelser og deretter til ord og senere tekster. Her ble bare bokstavnavnene brukt, ikke bokstavlyden, når elevene skulle trekke sammen til stavelser. I tillegg var lesing og skriving i lang tid to separate fag. Elevene lærte å lese først, og senere lærte de å skrive (Kulbrandstad, 2003).

2.2.2 Leseopplæringen i skolen i dag

I dagens skole bruker vi både den analytiske- og den syntetiske metoden. Det vil si at elevene lærer bokstavene samtidig som de arbeider med sammentrekningen av bokstaver, leser korte ord og arbeider med tekster. Det er også større kunnskaper om hvordan man lærer å lese og at det er en komplisert kognitiv prosess. Vi vet nå mer om hvilke elementer som er viktig for å bli en god leser. I tillegg har vi i dag forandret syn på noen prinsipper som er uavhengig den metoden vi velger. Elevene lærer i dag å skrive bokstavene samtidig som de lærer å lese. Det vil si at skriveopplæringen i dag ikke sees på som et eget fag, men som en del av leseopplæringen. Etter 1980-årene ble det også satt fokus på at elevene burde skrive egne tekster, ikke bare kopiere (Kulbrandstad, 2003). Et annet prinsipp, som kanskje kan virke fremmed for noen foreldre, er at nå brukes bokstavens lyd, framfor dens navn, under bokstavinnlæringen. Det blir dermed lettere når barna skal trekke sammen bokstavene til ord (Kulbrandstad, 2003).

2.2.3 Økt satsing på lesing

Dårlige resultater i lesing på PISA-undersøkelsen har ført til økt fokus og satsing på lesing. PISA tester leseforståelsen blant 15-åringer. Norge har alle tre årene (2000, 2003 og 2006) ligget under gjennomsnittet for OECD-landene, og i 2006 var den signifikant dårligere enn i 2000 og 2003 (Kjærnsli, Lie, Olsen & Roe, 2007). Disse dårlige resultatene resulterte i økt politisk satsing på lesing og skriving i den nye læreplanen, K06. Der ble lesing og skriving løftet fram som to av de fire grunnleggende ferdighetene i fag på alle trinn. Dette førte til at lærere i alle fag, ikke bare norsk, nå deler ansvaret for leseutviklingen (leseopplæring i alle fag) (Roe, 2011). Utvikling av leseferdigheter blir også sett på som en vedvarende prosess som vi kan forbedre så lenge vi lever (Roe, 2011). Denne økte satsingen på lesing kan også sees i sammenheng med samfunnets stadig økende krav til lesekompetanse. Før klarte folk seg godt med et minimum av lesekompetanse. I dag bruker både industri og jordbruk

databaserte hjelpemidler, lærebøkene på de yrkesfaglige retninger på videregående er like kompliserte som bøkene i de tradisjonelle teoretiske fagene og på mange sosiale arenaer kommuniseres det gjennom tekst, slik som på Facebook, mail og sms (Roe, 2011).

2.2.4 Elementer som er viktig for å bli en god leser

The National Research Council i USA satte ned en ekspertkomité på 90-tallet som samlet sammen forskningsbasert kunnskap om hvordan lesevansker best kan forebygges. De fant tre hovedårsaker til at barn kan bli hengende etter i leseopplæringen: vansker med å forstå og bruke fonemprinsippet, vansker med leseforståelsen og manglende motivasjon for læring (Kulbrandstad, 2003). Dette er grunnleggende elementer alle elever må mestre for å være og bli bedre lesere. På fjerde trinn øker kravet til lesekompetansen hos elevene fordi de da må lese fagtekster for å lære. Lærerne har tre år på seg til å utvikle lesekompetansen til elevene slik at de kommer opp på et nivå der de kan lese for å lære, og lesekompetansen er i utvikling hele livet, så lenge man er en aktiv leser (Roe, 2011).

Videre skal vi se på hva disse tre punktene innebærer og hvordan det kan jobbes med.

2.2.5 Å kunne forstå og bruke fonemprinsippet

Lyster forklarer fonologiske ferdigheter slik: «*Med fonologiske ferdigheter mener vi her barnas evne til å være seg bevisst språkets (ordene) lydstruktur og også deres evne til å kunne manipulere denne strukturen.*» (Lyster, 2012, s. 16). Det vil si å kunne skille lydene (fonemene) i språket fra hverandre og å klare å leke med disse lydene. For å lære å lese må en i tillegg kunne skjønne at bokstavene (grafemene) representerer en lyd (Lyster, 2012). Etter at du har delt et ord opp i ulike lyder, og du vet hvilken bokstav som representerer denne lyden, kan du klare å sette lyd til et skrevet ord, og dermed lese. Fonologisk bevissthet er en grunnleggende ferdighet elevene må ha på plass for å kunne lære å lese (Lyster, 2012).

Barn utvikler fonologisk bevissthet på forskjellig tidspunkt. For noen går det lett og nesten av seg selv. Andre igjen trenger litt trening og bevisstgjøring, og noen trenger mye støtte. Vi kan oppdage at barna begynner å forstå at språket er satt sammen av ulike lyder og klarer å manipulere det når de begynner å rime (Lyster, 2012). En annen måte du kan forstå at et barn har fonologisk bevissthet er hvis barnet klarer å si hvilke lyder som er igjen hvis du tar bort en av bokstavene/lydene, eller om det kan snakke baklengs. Ved å trene på å rime eller leke

med den fonologiske siden av språket kan vi trene opp eller skape en fonologisk bevissthet hos barna (Lyster, 2012). Frost påpeker også at barn har nytte av at den samme teksten blir lest flere ganger. Barn har en naturlig glede av gjentakelser, og de vil i tillegg kunne bruke mer energi på å undersøke sammenhenger mellom talespråket og skriftspråket, mellom fonem og grafem (Frost, 1999).

2.2.6 Leseforståelse

Leseforståelse handler om å forstå det man har lest, og å kunne huske det senere. Det handler om å trekke mening ut av det man leser på alle nivåer: ordnivå, setningsnivå og tekstinivå. Det handler ikke bare om å kunne mange ord, leseforståelsen strekker seg utover det å bare forstå enkeltord, det er det å kunne trekke mening ut av hele teksten som er vesentlig (Kulbrandstad, 2003). Allikevel ligger ordforståelsen og avkodingsferdighetene i bunn, og det er ordforståelsen vi skal konsentrere oss om her. Å ha et lite ordforråd, eller å ha et ordforråd som ikke øker i takt med de andre elevenes ordforråd, kan bidra til utviklingen av dysleksi, og et godt ordforråd hos en dyslektiker kan til en viss grad kompensere for vanskene (Lyster, 2012). Å ha et ordforråd betyr ikke bare å kunne si mange ord, man må også forstå hva ordene betyr. Det å kunne mange ord er avgjørende for å forstå det man leser, men det er i tillegg avdekket at det er en sammenheng mellom ordforråd og avkoding (Lyster, 2012). Å ha et dårlig ordforråd kan altså ha innvirkning på hvor godt du klarer å avkode og å trekke sammen lyder, ikke bare forstå et ord eller en hel tekst. Derfor er det viktig å styrke dette område, og det er et område man vil få mye igjen for å ha lagt ekstra innsats i. Dette gjelder ikke bare elever med vansker, men alle elevene. Utvidelse av ordforrådet kan skje gjennom samtale, høytlesing og at elevene leser selv (Frost, 1999).

2.2.7 Motivasjon

«Begrepet motivasjon brukes gjerne i dagligspråket om en form for indre, positivt ladet drivkraft som gjør at vi har lyst til å utføre en oppgave» (Roe, 2011, s. 39). Det er lysten vi kjenner for å gjøre noe eller å oppnå noe. Motivasjonen er viktig for å lære å lese. Astrid Roe er en av de som mener at motivasjon og engasjement er en viktig del av selve lesekompetansen (Roe, 2011). For å bli god til å lese trenger man å lese mye (Kulbrandstad 2003: Roe 2011). Mengdetrening er viktig for å lære å trekke sammen lydene, den tekniske delen av lesingen, og den viser seg å være avgjørende for å få flyt og funksjonell lesehastighet. Mange elever sliter med motivasjonen, spesielt i tider da lesingen går litt trått.

Da er det viktig at de voksne rundt eleven opptrer som en motvekt og vet hva som stimulerer motivasjonen (Roe, 2011).

Vi vet om flere ting som er viktig for å skape motivasjon. Lesetekstene må være tilpasset det nivået eleven er på. Det skal være litt å strekke seg etter i den proksimale sone, ikke for vanskelig. Innholdet og temaet må interessere eleven (Lyster, 2012). Det er ikke morsomt å lese en kjedelig tekst eller en tekst som du ikke forstår, og det frister ikke til gjentakelse. Lesing bør selges som noe fristende og uimotståelig, og lesestoffet bør være variert og se innbydende ut (Roe, 2011). Barna bør også møte engasjerte leserollemodeller. Det kan være læreren, andre voksne eller medelever som formidler at de er glad i å lese (Engen, 2007). Det viser seg at holdninger til lesing «smitter» (Roe, 2011).

3. Foreldrene som ressurs i leseopplæringen

I dette kapitlet/drøftingsdelen skal jeg presentere et konkret opplegg som involverer foreldrene for å styrke fonologisk bevissthet, ordforrådet og motivasjonen i leseopplæringen. Jeg skal drøfte hva det kan være fordelaktig at foreldrene involveres i og hvordan de kan involveres.

3.1 Bakgrunnen for prosjektet

Som lærer er det viktig å ha et godt samarbeid med foreldrene. Vi har sett på hvor viktig de er for sine barns faglige utvikling. Vi har også sett på hvor viktig det er for dagens elever å ha god lesekompetanse. Å gjennomføre et slikt prosjekt vil kreve mye ekstra innsats og arbeid for læreren, og kreve at læreren gir av seg selv, men hvis prosjektet blir vellykket vil det spare læreren for mye arbeid senere. Læreren vil ha opparbeidet et godt samarbeid med hjemmet, noe som er uvurderlig og som vil styrke det videre samarbeidet. Elevene vil bli bedre lesere, noe som er viktig både for deres faglige utvikling på mellomtrinnet og for elevenes selvtillit og selvverd, og for deres evne til å fungere i hverdagen. Spesielt viktig blir dette for potensielt svake lesere. Forskning viser at tidlig innsats for elever som strever i leseopplæringen nytter (Lyster, 2012). Med intensiv ekstra trening kan selv lese- og skrivevansker kompenseres for. De trenger ikke en annen leseopplæring, men de trenger mer intensiv støtte (Kulbrandstad, 2003). Det er bra, fordi det da er mulig å støtte opp under disse barnas utvikling i samlet klasse, og foreldrene kan være gode støttespillere hjemme i denne tiden. Mange metoder kan brukes for hele klassen og vil virke forebyggende på de som har lese- og skrivevansker og stimulerende på de elevene som ikke har slike vansker. En god leseopplæring fanger opp og gir nok støtte til alle barn. Jørgen Frost har sett på PISA-resultatene fra 2006 og sett at land som scorer bra karakteriseres ved at de har få svake elever og mange flinke (Frost, 2010). Dette mener han viser at når kompetansen for å støtte de svakeste elevene er stor, kommer også det de sterke elevene til gode (Frost, 2010).

Dette prosjektet konsentrerer seg om tre elementer i leseopplæringen som er viktige for å bli en god leser: fonologisk bevissthet, ordforrådet og motivasjonen. Man kunne valgt flere elementer, men det er viktig at det ikke blir for mye arbeid for foreldrene også. Skriveopplæringen skal ikke bare foregå hjemme, men også på skolen.

3.2 utfordringer

Å organisere og gjennomføre et slikt prosjekt byr gjerne på utfordringer. Jeg skal se på noen av dem. Økonomi er alltid en utfordring. For i det hele tatt å kunne gå i gang med et slikt prosjekt må ledelsen på skolen være positive til det. Det koster skolen ekstra penger og de bør helst være positive til prosjektet slik at lærerne har noen å støtte seg på. Læreren bør derfor i forkant ha et møte med rektor for å høre hvordan han/hun stiller seg til det.

En annen stor utfordring er å få foreldrene til å møte, spesielt foreldre til de barna som trenger det mest: de tospråklige og barn fra hjem der det ikke hjelpes så mye fra før. Det er ikke lett å få med alle, men det er viktig at man prøver (Nordahl, 2007). For å få de fremmedspråklige foreldrene til å møte, kan man sende ut innbydelse på morsmålet (hvis det er mulig) eller på engelsk hvis foreldrene kan det (Molander & Skaug, 2009). Involvering av morsmålslærere i prosjektet kan være svært nyttig. Han/hun kan delta på møtene som oversetter og ta en telefon til hjemmet for å invitere. Norskspråklige foreldre som sjelden deltar på foreldremøter, kan læreren selv ta en telefon til. En telefonsamtale virker på mange mer personlig og bindende enn en innbydelse på et ark. Noen foreldre møter kanskje allikevel ikke. For å nå disse med informasjon, kan kanskje et referat med de viktigste punktene være en liten erstatning, skriftlig eller muntlig. På den måten vil de kunne få et grunnlag for å kunne delta på hjemmedelen av prosjektet, og kanskje det fører til at de møter neste gang. Hvis de møter, bør disse foreldrene tas imot på en hyggelig og inkluderende måte av lærerne. Det er veldig viktig at de møter opp, og de bør få kjenne at de er velkomne og viktige som foreldre (Nordahl, 2007). Det vil forhåpentligvis føre til at de fortsetter å møte.

Bevertingen er også et punkt som kan bli vanskelig. Mange løser en slik utfordring med at foreldrene bytter på å ta med kaffe/te og kaker. Problemet med den måten å løse det på, er at vi ønsker at møtene skal være noe positivt, ikke en ekstra belastning i en travel hverdag. Her er det rom for å tenke kreativt. Bakeglade lærere, økonomisk støtte fra skolen, samarbeid med kokkelinja på en lokal videregående skole eller lage mat sammen med elevene på skolen. Et fruktfat er også enkelt og raskt hvis ingenting annet lar seg ordne. Hvis skolen klarer å sørge for bevertningen selv, kan det i seg selv bli et trekkplaster for å få foreldrene til å møte.

3.3 Presentasjon av prosjektet

Prosjektet er delt inn i tre deler: **1)** lesekvelder, **2)** ukebrev og **3)** sms-kontakt. Disse tre delene er ment å støtte opp under hverandre og lage et bredere og bedre tilbud. Opplegget skal ivareta alle tre nivåer for samarbeid mellom hjem og skole. Ukebrevene har en informasjonsfunksjon, sms har en informasjon- og dialogfunksjon og lesekveldene dekker alle tre nivåer, også medvirkning og medbestemmelse. Målet for prosjektet er å involvere og engasjere alle foreldrene i foreldregruppa og at foreldrene skal tilegne seg kunnskaper og ferdigheter som styrker leseopplæringen for elevene. Innholdet i prosjektet vil være arbeide med styrking av de tre elementene som er viktig for å bli en god leser, og som var de tre hovedområdene elever med dysleksi har problemer med: fonologisk bevissthet, leseforståelse (utvidelse av ordforrådet) og motivasjon. Utarbeiding av mål er motiverende for barn og voksne. Å vite hvorfor man gjør noe, og hva man skal lære, virker motiverende. Forskning vektlegger at tydelige læringsmål har positiv effekt på elevens motivasjon (Roe, 2011). Det kan også overføres til voksne. Læreren bør derfor innlede møtene med å uttrykke målene for prosjektet og dagens møte, og foreldrene bør i samråd med læreren være med på å lage mål for prosjektet. Når de selv er deltagende i dette, blir deres motivasjon og engasjement styrket, og de føler at de får et eierskap og medbestemmelsesrett til prosjektet (Nordahl, 2007). Målene bør være korte og konkrete, og mulig å gjennomføre.

I arbeidet med **fonologisk bevissthet** er det viktig at foreldrene blir opplært i å bruke bokstavlyden i stedet for bokstavnnavnet når de hjelper barnet med å trekke sammen lyder (Kulbrandstad, 2003). Hvis bokstavnnavnet blir brukt kan elevene få en misoppfatning av bokstavens navn er bokstavlyden (f.eks. /em/ og ikke /m/). Samsvaret mellom grafem og fonem er grunnsteinen i den fonologiske bevisstheten. I tillegg skal det arbeides med språkleker for å bedre den fonologiske bevisstheten. Det kan blant annet være leker som trener opp barnas evne til å rime. Informasjon om språkleker får foreldrene på lesekveldene. Å arbeide med språkleker er en måte å leke seg til læring som passer godt til både hjemmearbeid og til trening på skolen. Det lekpregede aspektet er morsomt og motiverer for gjentakelse. Hvor ofte det skal lekes, kan bestemmes i samråd med foreldrene. Her kan det også tilpasses individuelt, noen barn trenger mer hyppig og intensiv trening (Lyster, 2012). Når det er avklart hvor mange ganger i uka det skal lekes språkleker hjemme, skrives det på som lekser på ukebrevet.

Språkleker er leker der man trener på ferdigheter som er viktig når man skal lese. De stimulerer den språklige bevisstheten, dvs. at de for eksempel setter fokus på lydene i språket. Språkleker er blant annet omtalt og forklart i Annette Lønnegaards og Jørgen Frosts bok «Språkleker» og Peggy Kayes bok «Läslekar». Det finnes språkleker for alle problemer og interesser (Kaye, 1996). Det betyr at det finnes en motiverende og morsom måte å trene på ferdigheter som er viktig for å lære å lese og for å bli en god leser. I dette prosjektet blir språklekene hovedsakelig brukt for å arbeide med fonologisk bevissthet og leseforståelsen, men de kan også bli brukt som ekstra individuell tilpasning hjemme i samråd med foreldre og lærer. Det er vanlig at språkleker blir brukt parallelt i undervisningen på skolen, slik at alle deler av den språklige bevisstheten blir trenet opp. Kanskje det kan bli utfordrende å overbevise foreldrene om at leking kan være både faglig utviklende og gøy. Da er god informasjon fra en engasjert lærer viktig. Læreren kan legge vekt på at Kaye hevder at språkleker også er morsomt for voksne, og at det finnes leker som passer for travle foreldre. Noen av lekene tar bare fem minutter og kan gjøres mens man lager mat eller kjører bil (Kaye, 1996). I tillegg føler ikke foreldrene at å leke er komplisert og vanskelig (Kaye, 1996).

Leseforståelsen skal bedres ved å arbeide med å utvide ordforrådet til barna. Det skal i dette prosjektet gjøres ved at foreldrene skal lese høyt for barna 15 minutter hver dag og oppmuntres til å snakke med barna om teksten og bildene. Det blir egen lesekveld for temaet høytlesing og motivasjon, og det skrives på som lekse på ukebrevet. Foreldre og barn skal også leke språkleker som trener opp barnas fantasi. Fantasi er viktig for å kunne skape bilder i hodet mens man leser (Kulbrandstad, 2003). Læreren bør selvsagt arbeide systematisk med å utvide ordforrådet på skolen, men hjemmet er også en naturlig arena for barna å lære nye ord. Det skjer av seg selv hver gang foreldre og barn snakker sammen, og man kan også bevisst gjøre aktiviteter med fokus på akkurat dette. Høytlesing er en aktivitet som passer utmerket til blant annet å utvide ordforrådet (Frost, 1999). Ordforrådet blir styrket ved å høre, og å måtte forholde seg til nye ord i en tekst. I tillegg kan samspillet mellom barn og voksne under høytlesingen ha mye å si (Frost, 1999). De kan samtale om ord barnet ikke forstår, det vil være en effektiv måte for et barn å lære nye ord og begrep på, eller de kan være modeller for hvilke strategier de selv har for å forstå en tekst. Slike strategier kan være å prøve å foregripe det som kommer til å skje ved å stille spørsmål som «Hva skjer nå, tror du?», eller bla tilbake i boken og sjekke noe som var uklart (Frost, 1999). Dette er lese- og forståelsesstrategier som vi finner igjen mange metoder til bruk på mellomtrinnet.

For å bedre **lesemotivasjonen** skal prosjektet arbeide for å skape leseiver hos barn og voksne. Vi har sett hvor viktig det er for barnas lesemotivasjon at foreldrene skaper et miljø for lesing hjemme (Roe, 2011). Mye tyder på at høytlesning i seg selv virker motiverende på elevenes leselyst. Barn som ble lest for hadde mye glede av det og hadde en positiv holdning til lesing (Roe, 2011). Barna bør også oppleve leseglede hos de voksne rundt dem. De bør være gode rollemodeller for fritidslesing. Å være en god lesemodell vil si å vise at man er glad i å lese, er engasjert i lesing, å lese mye og å ha og være opptatt av bøker (Lyster, 2012). PISA-undersøkelsen viser at det er sammenheng mellom elevers leseprestasjoner og holdninger til lesing, og foreldrenes holdninger til lesing på fritiden. Positive holdninger til lesing i fritiden gav bedre leseprestasjoner hos elevene, og var viktigere en sosioøkonomisk bakgrunn (Roe, 2011). I tillegg skaper egen mestring og positive tilbakemeldinger motivasjon (Roe, 2011). Å motivere foreldre til å lese høyt for barna sine kan skje på flere måter. Informasjon om hvor viktig høytlesing er, er en viktig del, men i tillegg må også foreldrenes leselyst pirres. Den jobben kan overlates til en dyktig og engasjert bibliotekar og/eller forfatter som leser høyt fra- og forteller om nye og gamle billedbøker. Det finnes mange flotte og fantastiske norske billedbøker, og det utgis nye bøker stadig. I tillegg skal læreren bruke ukeplanen for å tipse om billedbøker og annet godt lesestoff. Det er viktig for motivasjonen at barna får lese eller høre bøker med et tema som interesserer dem (Roe, 2011). Læreren bør derfor oppmuntre foreldrene til å spørre henne/han eller bibliotekaren etter tips til bøker for lesing hjemme. Både lesekveld og ukebrevet brukes til dette formålet. Når man skal arbeide med leseopplæring må et av målene være at elevene skal bli motivert og engasjert i å lese, slik at de velger å lese selv om de ikke må (Roe, 2011). Det er også lagt inn et besøk på biblioteket i løpet av prosjektet.

Foreldrene kan bli viktige støttespillere i motivasjonsarbeidet. De kjenner barnet best og har nyttig informasjon om motivasjon, utholdenhet og interesser. De kan bidra med informasjon og støtte for å øke motivasjonen. I intervjuer som Astrid Roe i 2007 utførte på niende trinn svarte elever, som leste mye på fritiden, at de hadde blitt inspirert og motivert av nære familiemedlemmer. Nesten ingen nevnte at læreren hadde vært inspirasjonskilden til lesing på fritiden. De fortalte også at de hadde mange bøker hjemme å velge mellom. De guttene som leste mye oppgav at de hadde en far som leste mye og som anbefalte litteratur til dem (Roe, 2011). For mange foreldre som ikke er så glad i å lese kan dette selvsagt være en utfordring, men man behøver ikke være barn for å kunne utvikle leselyst. Jeg har selv opplevd at en engasjert foreleser på høyskolen klarte å skape nysgjerrighet og fasinasjon for

billedbøker. Lesekveldene bør bestrebe seg på å også vekke leselysten hos foreldrene. Det finnes mange gode barnebøker som kan sies å være allalderlitteratur, det vil si at de gjerne har flere lag som gjør at teksten snakker både til barneleseren og voksenleseren (Bjorvand, A-M. & Tønnessen, E.S., 2012).

3.4 Prosjektet: Lesekvelder

Lesekvelden skal være et tilbud til foreldrene på kveldstid, og det vil komme i tillegg til de ordinære foreldremøtene som vanligvis avholdes én gang i høstsemestret og én gang i vårsemesteret. Det første møtet bør komme etter det første foreldremøtet på høsten, og det første foreldremøtet bør derfor avholdes tidlig på høsten. Det er ofte stor deltagelse på det første foreldremøtet i første klasse, der bør det informeres og oppmuntres til deltagelse på lesekvelden. Foreldrenes nysgjerrigheten bør pirres, og det bør informeres om viktigheten av leseopplæringen og formidles klare forventninger om at foreldrene deltar. På det første foreldremøtet har foreldrene blitt informert om hvordan leseopplæringen foregår og hvordan barna lærer å lese, slik at det legger grunnlaget for det videre arbeidet på lesekveldene. Invitasjonen til lesekvelden vil komme skriftlig i tillegg til at den vil stå på ukeplanen.

Prosjektet har fire lesekvelder som fordeles utover det første året. Alle kveldene har fokus på å skape et godt miljø, og det blir derfor litt å spise og kaffe, og tid til at foreldre skravler litt sammen. Det er viktig at foreldrene har et positivt samarbeid og god kontakt seg imellom. Det viser seg at det igjen fører til et bedre samarbeid med skolen (Nordahl, 2007). Møtene holdes ikke i klasserommet, der foreldrene må sitte på små stoler, men i et fellesrom el. Dette fordi det i et klasserom eksisterer en ujevn og symbolsk maktbalanse mellom lærer og foreldre (Nordahl, 2007). Vi ønsker at foreldre og lærere skal ha et godt og likeverdig samarbeid. Læreren bør tre ut av sin undervisningsrolle. Kanskje hun/han ikke alltid skal stå, men også sitte sammen med foreldrene. Det vil skape en mer likeverdige roller. Møtene bør ikke vare så lenge som to timer. Det er viktigere å ha flere korte møter, enn et par lange møter. Erfaringsmessig blir man sliten og lei hvis møtene drar ut til to timer. Til sammenligning er vanligvis aktene under en teaterforestillinger ikke lengre enn 1,5 time.

Ideen om lesekvelder kommer fra en «lesedag» som er omtalt av Molander og Skauge og «foreldreskole» som Nordahl har skrevet om. Lesedagen ble avholdt i etterkant av foreldremøtet og skulle være en arena for foreldrene til å oppleve noe sosialt og få informasjon om leseopplæringen og tips til leksehjelp (Molander & Skauge, 2009). Nordahl

skriver at enkelte skoler har etablert foreldreskole. Det er et tilbud der foreldrene skal tilegne seg kunnskaper og egenskaper om å være forelder i skolen og å etablere et godt fellesskap mellom foreldrene. Storhamar skole i Hamar har drevet foreldreskole i mange år, og har positive erfaringer med det. Der opererer de med fire kurskvelder tidlig på høsten. Nordahl mener at foreldreskoler gir foreldrene gode muligheter for å kunne etablere et reelt samarbeid med skolen, og gjøre det lettere å støtte og hjelpe barna (Nordahl, 2007).

3.4.1 Første lesekveld

Denne kvelden starter med en kort repetisjon av leseopplæringa og hvordan barn lærer å lese. Dette er for å gi foreldrene et kunnskapsgrunnlag som gir dem bedre forståelse og større mulighet til benytte seg av medbestemmelsesretten sin. Foreldrene skal også få kunnskaper om sin egen betydning for barnas læringsutbytte, både nå og senere, og de skal føle seg verdsatt og viktige (Nordahl, 2007).

Videre skal læreren fortelle om prosjektet. Målet med prosjektet er at alle i barna i klassen skal bli bedre lesere. For å bli en god leser det viktig å kunne mange ord, å kunne skjønne sammenhengen mellom lyd og grafem og å synes det er morsomt å lese. Læreren legger fram et forslag om at foreldrene skal være med å trene på disse tre egenskapene hjemme for å bedre barnas lesekompetanse. Hun foreslår at foreldrene skal lese 15 minutter for barna hver dag. Det er effektivt både for å bedre motivasjonen og for utvikling av ordforrådet (Roe, 2011). For å bedre den fonologiske bevisstheten er det fint å leke språkleker. På slutten av informasjonsdelen åpnes det for at foreldrene skal kunne komme med meninger og forslag, og læreren uttrykker at hun gjerne vil at foreldrene skal være med å forme dette prosjektet. Samarbeidet skal preges av dialog og foreldrene skal gjøres kjent med sin rett til medbestemmelse (Nordahl, 2007).

Denne kvelden har hovedfokus på språkleker. Det bør informeres om at språkleker er artige og ikke tar lang tid. De kan lekes nesten hvor som helst og det er viktig at det blir lagt vekt på at det skal være morsomt for både barn og voksne (Lønnegaard, 1995). Hvis leken ikke er morsom skal de slutte å leke den og gå videre til neste lek (Kaye, 1996). Foreldrene får utdelt et hefte med et utvalg språkleker. De blir oppmuntret til å leke så mye de vil. På lekseplanen vil det stå forslag til språkleker som passer for det aktuelle temaet. Foreldre og lærer blir enige om hvor ofte de synes det er passe å leke språkleker. De får også informasjon om at det finnes mange flere språkleker og at det finnes språkleker for alle problem (Kaye,

1996). Hvis de merker at deres barn har noe de synes er vanskelig, kan læreren hjelpe foreldrene å finne en lek som passer.

Kvelden avsluttes med kaffedrikking og utprøving av språklekene. Læreren oppmuntrer også til at foreldrene kan komme med forslag til innhold i de kommende kveldene (f.eks. til gjesteforelesere).

3.4.2 Andre lesekveld

Denne kvelden har motivasjon og høytlesing i fokus. Den holdes på biblioteket eller på skolebiblioteket med en engasjerende bibliotekar som gjesteinformant. Bibliotekaren viser fram og forteller om et bredt utvalg av barnelitteratur, også faktabøker og tegneserier. Erfaringsmessig er det inspirerende å høre om at andre forteller om litteratur, og det gir deg lyst til å lese det samme. Vi påvirkes av andre mennesker. Det gjelder barn som påvirkes av hva andre barn leser, men det gjelder også voksne (Manger et.al. 2010).

Lærerens oppgave blir å informere om hvor viktig høytlesning er for motivasjon, utvikling av lesevaner og utvikling av ordforråd (Lyster, 2012). Han/hun bør også fortelle hvor viktig det er at elevene synes lesestoffet er interessant, og at faktabøker og tegneserier også er godt lesestoff (Roe, 2011). Foreldrene utfordres til å komme med forslag om hvordan vi kan dele forslag til lesestoff. Læreren kan ha egne forslag, som: å stille ut gode bøker i gangen på SFO, vise bilder av bøker på ukebrevet eller at foreldrene kan spørre læreren eller bibliotekaren etter boktips. En annen mulighet er at foreldrene sender med en lapp til skolens bibliotekar hvis det er noe spesielt som skal sees etter på skolebiblioteket. Dette må læreren og foreldrene bli enige om.

3.4.3 Tredje lesekveld

På dette møtet skal barna være med. Denne kvelden har som hovedmål at foreldre og barn blir kjent med hverandre og at det skal skapes et godt miljø og fellesskap. Det er viktig at det er et godt sosialt miljø i en klasse, og det gjelder også mellom foreldregruppen og barnegruppen (Manger, 2010). Foreldrene er en viktig faktor i sine egne barns sosialisering, og et godt nettverk kan ha stor betydning. Foreldrene oppmuntres til å prøve å lære navnene til de andre barna og voksne.

Denne kvelden har én hovedaktiviteter. Barn og voksne skal oppmuntres til å fortelle om én språklek de synes var morsom og én bok de synes var spennende. Dette er de vel informert om på forrige lesekveld og på ukebrevet. Ideen kommer fra klasser der elevene har vist fram og fortalt om gode bøker de selv har lest for resten av klassen. (Engen, 2007) Det førte til at de andre elevene fikk lyst til å lese bøkene som ble vist fram. Etter en slik bokpresentasjon på femte trinn ble alle eksemplarene av *Hobbiten* av J.R.R Tolkien utlånt på skolebiblioteket samme dag.

Resten av tiden brukes på sosiale aktiviteter mellom barn og voksne. Til servering er det boller og saft.

3.4.4 Fjerde lesekveld

Denne kvelden åpner for en gjesteforeleser. Kanskje noen av foreldrene har kommet med et godt forslag. Det kan være en leseforsker eller en lærer som er en dyktig leselærer. Kanskje det finnes en spesialpedagog på skolen som kan si noe om de elevene som strever ekstra mye. Om man kan ta inn en ekstern foreleser, avhenger av skolens økonomi. Man kan undersøke om man kan søke midler i kommunen, eller på andre måter.

Denne kvelden bør også brukes til evalueringen. Det er en viktig del av ett hvert prosjekt (Nordahl, 2007). Foreldre og lærer bør komme med ting de synes har fungert bra og deler av prosjektet de synes ikke har fungert optimalt. Forslag til forbedringer i prosjektet for resten av året og til neste gang prosjektet skal gjennomføres, er nyttig. For at evalueringen skal gi svar på grad av måloppnåelse for prosjektet, bør evalueringspunktene være klare før prosjektstart. Da viser evalueringen det du ville oppnå og hva du ikke oppnådde. Nå er det også tid for de siste justeringene i forhold til leseopplæringen. Hvis noen av barna henger etter på visse områder bør det settes inn ekstra tiltak på de områdene, både hjemme og på skolen. Læreren bør oppmuntre foreldrene til å ta kontakt hvis det er tilfellet.

Året bør avsluttes med en klapp på skulderen til alle og litt koselig servering.

3.5 Ukebrev

Ukebrevet skal være den ukentlige informasjonen fra skolen til hjemmet. På ukebrevet står timeplanen, hva vi gjør i de ulike fagene, ukemålene for de ulike fagene og leksene. Foreldrene kan følge med på hva som skjer på skolen, og de får mulighet til å tilpasse det de jobber med hjemme til det de jobber med på skolen. Dette gir et viktig signal om at læreren ønsker å holde foreldrene informert, og læreren anerkjenner deres ønsker og evner til hjelpe til (Nordahl, 2007). Foreldre uttrykker i foreldreundersøkelser at de ønsker å hjelpe barna med lekser, og for at de skal kunne gjøre det må læreren holde dem informert om hva som foregår på skolen (Nordahl, 2003).

Ukebrevene skal være et hjelpemiddel i leseopplæringsprosjektet. Foreldrene kan selv være med å bidra til, og revidere, hvilken funksjon ukebrevet skal ha og hva som skal skrives der. Det kan tas opp på lesekveldene. Læreren er faglig sjef, men foreldrenes medbestemmelsesrett er viktig (Nordahl, 2007). På ukebrevet kan det stå forslag til språkleker foreldre og barn kan leke. Språklekene foreldrene skal leke vil bli tilpasset det temaet som det jobbes med akkurat da, eller tilpasset spesielle utfordringer eleven har på det gitte tidspunktet. Læreren kan bruke ukebrevet til å komme med forslag til god banelitteratur, både gammelt og nytt. Bøkene bør finnes på skolebiblioteket eller biblioteket slik at foreldrene ikke føler seg tvunget til å kjøpe nytt (jf. gratisprinsippet). Dette vil forhåpentligvis bidra til å inspirere foreldre og barn til å finne bøker og å lese mer.

Det kan også være naturlig å bruke ukebrevet til å minne foreldrene på viktige ting. Under bokstavinnlæringen vil det være fint å minne foreldrene på at de skal huske å bruke bokstavlyden i stedet for bokstavnavnet. Det er for å øke barnas fonologiske bevissthet slik at de forstår sammenhengen mellom lydene og bokstavene bedre (Kulbrandstad, 2003).

3.6 Sms

Sms skal være et tilbud som dekker behov for øyeblikkelig kontakt mellom foreldre og lærer. Man kunne valgt å bruke meldingsbok i stedet, men sms har en rekke fordeler som et ark ikke har: det føles mer personlig, ikke så formelt, og er for mange lettere å benytte seg av. Som ulempe kan det nevnes at sms noen ganger kan være litt for lett å ty til, slik at det kan gå ut over lærerens (eller foreldrenes) fritid. Derfor bør det settes et tidsavgrensning på når foreldre og lærer kan sende meldinger. Mellom 16:00 og 19:00 kan være et passende

tidspunkt. Kanskje skolen bør stille med en mobil til dette bruket? Da kan mobilen slås av etter «telefontiden» er over. Ei lukket gruppe på Facebook, mail eller et diskusjonsrom på It's learning eller Fronter kan være alternativer til sms. Det vil gjøre det lettere for læreren å styre tiden han/hun bruker på det, men dette kan utelukke foreldre som ikke har internett eller som kvier seg for å skrive «offentlig». Dette kan diskuteres og bestemmes på foreldremøtet. Et annet viktig tema som må klargjøres med foreldrene er hva sms skal brukes til. I forhold til dette prosjektet kan det være fordelaktig å benytte sms hvis det er noe foreldrene lurar på i forhold til leseleksene og språklekene. Spesielt viktig er det å kunne kommunisere på en enkel måte med læreren hvis leksene bør tilpasses bedre. I tillegg bør læreren sende melding hjem hvis eleven har gjort fremskritt på skolen. Foreldre trenger også gode tilbakemeldinger for å holde motivasjonen oppe og beholde et positivt samarbeid med læreren (Nordahl, 2007). Likeledes bør foreldrene oppmuntres til å sende læreren en melding hvis eleven gjør fremskritt hjemme, en lærer har også nytte av å få gode tilbakemeldinger.

4. Avslutning

Skole-hjem-samarbeid kan være en utfordrende situasjon, men i denne oppgaven har jeg fokusert på gevinsten av samarbeidet og at den er større enn utfordringene. Mange lærere føler at det er krevende å samarbeide med foreldrene. Det samme gjelder udiskutabelt for mange foreldre. Engasjerte foreldre og lærere øker elevenes læringsutbytte og trivsel. Vi har i dag mye forskningsbasert kunnskap om hvordan vi skal skape et godt samarbeid mellom skole og hjem, og en bør bruke dette til å skape et inkluderende, anerkjennende og godt faglig samarbeid som ivaretar og øker den faglige, personlige og sosiale kompetansen til elevene. Det vil være av stor betydning for dem, både i den tiden de er på skolen og videre i livet. Jeg har sett på én måte man kan inkludere foreldrene i leseopplæringen på første trinn. Jeg har drøftet hvilke elementer det vil være fordelaktig at foreldrene arbeider med og hva som kan være fordelene og utfordringene ved et slikt samarbeid. Jeg har fokusert på at prosjektet skal engasjere, informere og anerkjenne foreldre, og at foreldrene skal ha medbestemmelsesrett. Det faglige innholdet er utarbeidet i lys av kunnskap om hvilke elementer som ligger til grunn for å bli en god leser. Et slikt prosjekt vil kreve mye av en lærer i begynnelsen, men de faglige og sosiale gevinstene av å skape et godt samarbeid med hjemmet og at elevene blir bedre lesere, vil veie opp for det senere. Å bruke ekstra kraftig gjødsling tidlig i sesongen gir stor avling på høsten.

Litteraturliste

- Bjorvand, A-M & Tønnessen, E.S. (2012). Den andre leseopplæringa. Utvikling av lesekompetanse hos barn og unge. (2. utg.) Oslo: Universitetsforlaget.
- Desforges, C. (2003). The impact of parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievement and Adjustment. London: department for Education and Skills.
- Engen, L. (2007). Lærerens ABC. Håndbok i lese- og skriveopplæring. (2. utg.) Danmark: N.W. Damm & Søn AS.
- Forskrift til Opplæringslova. FOR-2006-06-23-724. §20-1. (2006). Lokalisert på <http://www.lovdato.no>
- Frost, J. (1999). Lesepraksis. På teoretisk grunnlag. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag.
- Frost, J. (2010). Kvalitet I leseopplæringen. Erfaringer med oppstart av språk- og leseveiledning. Oslo: Cappelen Damm.
- Hattie, J. (2008). Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement. New York: Routledge.
- Kaye, P. (1996). Läslekar. Jönköping: Brain Books AS.
- Kjærnsli, M., Lie, S., Olsen, R.V. & Roe, A. (2007). Tid for tunge løft. Norske elevers kompetanse i naturfag, lesing og matematikk i PISA 2006. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kulbrandstad, L. I. (2003). Lesing i utvikling. Teoretiske og didaktiske perspektiver. Bergen: Fagbokforlaget.
- Lyster, S. (2012). Elever med lese- og skrivevansker. Hva vet vi? Hva gjør vi? Oslo: Cappelen Damm AS.
- Lønnegaard, A. & Frost, J. (1995). Språkleker. Praktisk del. København: Dansk psykologisk Forlag.
- Manger, T. Nordahl, T. og Lillejord, S. (2010). *Rett til læring i fellesskap*. I S. Lillejord, T. Nordahl & T. Manger. *Livet i skolen 2*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Molander, B. og Skaug, I.L. (2009). *Lese. Lære. Lykkes*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Nordahl, T. (2007). *Hjem og skole. Hvordan skape et bedre samarbeid?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Nordahl, T. (2003). *Makt og avmakt i samarbeidet mellom hjem og skole. Rapport 13/03*. Oslo: NOVA.
- Roe, A. (2011). *Lesedidaktikk etter den første leseopplæringen*. (2. utg.) Oslo : Universitetsforlaget.

- Udir (2013). *Kunnskapsløftet. Kompetansemål etter 2. trinn*. Lokalisert på <http://www.udir.no/kl06/NOR1-04/Kompetansemaal/?arst=372029328&kmsn=382571589>
- Westergård, E. (2012). *Lærere i hjem-skole-samarbeidet*. I M. B. Postholm, P. Haug, E. Munthe & R. Krumsvik (Red.) *Lærere i skolen som organisasjon*. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget.